

отримати умови для реалізації своїх творчих проєктів, тобто майстерні та проживання у мистецькому центрі. Команда активістів перетворила занедбані приміщення будинку резиденції у робочі відкриті простори для лекцій, бібліотеки, кіно-клубу, майстер-класів, роботи над мистецькими проєктами, кімнат-відпочинку, планується облаштування керамічної та офортної майстерні [5].

Приїзд у резиденцію нових людей, талановитої молоді з України та з-за кордону, як стверджують організатори, позбавлятиме місцевих жителів комплексу меншовартості та ізоляції, що існує внаслідок слабого транспортного з'єднання з великим містом. Проєкт відкриває доступ до отримання знань та навичок у процесі спілкування, бесід, обговорень та лекторію, куди уже приїжджають лідери думок та активісти з усієї України. У процесі роботи митців було розроблено айдентику с. Травневого – проєкт для втілення у брендуванні будинків, створення дороговказу, вивісок для інфраструктурних установ, а також набір піктограм для позначення дворів, готових продавати гостям села домашні продукти.

Згадана резиденція проводить звітні виставки учасників після кожного проєкту: «Ревіталізація» (Тернопільська галерея сучасного мистецтва «Бункермуз», 2017 р.), «Дорогоцінності» (київська галерея «ЦеглинаАрт», 2018 р.), «Міра тиші» (Тернопільський художній музей, 2019 р.).

Висновок. Отже, мистецтво та культура в цілому набуває вагомого значення у формуванні важливих «софт скіле» громад, спільнот, об'єднань, та є інструментом їх формування. На фоні цих процесів з'являються соціально-відповідальні проєкти, одним з яких є програма мистецьких резиденцій. Зокрема, арт-резиденція ім. Назарія Войтовича у Тернопільській області виступає одним із інструментів для подолання екологічних, економічних, соціальних, суспільних проблем провінційної територіальної громади. Формат взаємодії художників, кураторів, активістів, гостей, місцевих жителів дозволяє реалізовувати основний принцип мистецтва сучасності – залучення глядачів, реципієнтів до створення мистецького продукту, організації естетизованого середовища життя сучасної людини.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алфьорова З. І. Інституалізація українського простору сучасного візуального мистецтва. Вісник ХДАДМ. 2014. № 1. С. 97–100.
2. Булавина Н. Самоорганізаційні ініціативи в системі сучасного візуального мистецтва України. Візуальність як домінанта сучасної культури: зб. матеріалів Міждисциплінарної наук. конф., Київ, 7–8 грудня 2017 р. Київ : ІК НАМ України, 2017. С. 15–16.
3. Ничай Л. Р. Арт-резиденції як нове культурно-мистецьке явище. Питання культурології. 2015. Вип. 31. С. 157–165.
4. Ничай Л. Р. Організаційно-змістові відмінності пленеру та програм мистецьких резиденцій в сучасних умовах. Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. 2016. Вип. 22. С. 182–188.
5. Відкриті майстерні/Мистецька резиденція ім. Назарія Войтовича. URL: <https://bigggidea.com/project/vidkriti-majsternimistetska-rezidentsiya-immnazariya-vojtovicha/>

Возніца Тетяна

Науковий керівник – доц. Одинцова Г. С.

ТВОРЧІ ЗАВДАННЯ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ КРЕАТИВНОЇ ОСОБИСТОСТІ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА

Сучасне суспільство висуває нові освітні вимоги до підготовки майбутніх спеціалістів, здатних до самореалізації в нових соціальних умовах. Крім сформованих ключових компетентностей, випускник школи повинен володіти високим рівнем самостійності і розвинутим творчим мисленням, формування якого варто починати з перших днів навчання дитини у школі. У Державному стандарті початкової освіти, зокрема, зазначено, що «метою початкової освіти є всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей, розвиток самостійності, творчості та допитливості» [2].

Різні аспекти формування креативної компетентності були об'єктом дослідження багатьох вітчизняних та зарубіжних педагогів та психологів (В. Сухомлинський, К. Ушинський, А. Запорожець, Л. Виготський, О. Лук, Я. Пономарьов, П. Енгельмейер, В. Моляко, Л. Парамонова та ін.). Проблема розвитку мовленнєвих творчих здібностей знайшла своє відображення у працях Н. Ветлугіної, А. Богуш, Н. Гавриш, О. Ушакової, Е. Белкіної, Т. Козакової та ін.

Мета статті – обґрунтування можливостей формування креативної особистості молодшого школяра засобами творчих завдань на уроках української мови.

Особлива увага до проблеми креативності спричинила значну кількість дефініцій цього поняття. В енциклопедії освіти, наприклад, креативність визначається як творчий потенціал індивіда, його творчі здібності, що виявляються не тільки в оригінальних продуктах діяльності, а й у мисленні, почуттях, спілкуванні з іншими людьми [3, с. 432]. Ознаками креативності дослідники називають також уміння генерувати оригінальні ідеї і нестандартно їх вирішувати, здатність до дослідницької діяльності, самовираження, ініціативність, чутливість до нового і т. ін.

Формуванню креативної особистості учнів значною мірою сприятиме систематичне використання творчих завдань на уроках української мови. Адже розвиток у молодших школярів пізнавальних інтересів, допитливості, спостережливості, бажання вчитися – «вічні» завдання, які покликана вирішувати початкова школа. Одним із важливих засобів їх розв'язання вчені виділяють інформативність уроку, тобто використання у навчальному процесі інформаційно насичених матеріалів, цікавих завдань і вправ, складених з урахуванням мотиваційного, змістового та процесуального компонентів навчання [4, с.3]. Поєднання інформаційної і творчої функцій навчання вимагає відповідно нових дидактико-методичних засобів.

Одним із таких засобів є використання творчих завдань, спрямованих на розвиток креативного мислення, уяви, художньо-творчих здібностей учнів. У молодшому шкільному віці навчальну діяльність доречно поєднувати з ігровою, оскільки ігри відповідають природним потребам молодших школярів. Так, вивчаючи рід іменника, можна запропонувати учням такі дидактичні ігри:

1. «Ланцюжок»

Продовжити ланцюжок слів — іменників чоловічого роду, причому кожне наступне слово має починатися тим звуком, яким закінчується попереднє:

з'їзд — дим — мир — Рим...

2. Знайти «зайве» слово за його приналежністю до певного роду:

Дощ, острів, кінь, тінь, куц.

Калина, родина, сумка, лелека, країна.

Вікно, село, море, життя, куця [4, с. 91].

Використання подібних завдань має на меті навчити учнів бути пильними, спостерігати за мовними одиницями, порівнювати їх, класифікувати, робити потрібні узагальнення. Зацікавити учнів навчальним матеріалом можна, використовуючи різні мовні вікторини, кросворди, чайнворди, головоломки тощо.

Розвитку художньо-мовленнєвої діяльності сприятимуть вправи на складання загадок, чистомовок, скоромовок, сенканів, акровіршів, буриме і т. ін. Крім образності й художньої виразності, такі завдання допоможуть відчутти ще й ритм і мелодійність мовлення, розвиватимуть поетичний слух молодших школярів.

Креативне мислення можна розвивати засобами таких вправ, як «Шість капелюхів мислення», «Мозковий штурм», «Творчий діапазон», «Банк ідей» тощо.

Розвитку креативної уяви сприяють вправи, в основі яких лежить імпровізація, фантазування, асоціативне мислення. З цією метою можна використовувати «Біном фантазії», «Ланцюжок асоціацій», вигадкування історій про мовні явища (звуки, значущі частини слова, частини мови) тощо.

Формуванню креативної особистості значною мірою сприяє написання творчих робіт, зокрема складання казок, есе, виконання завдань, які потребують творчого переконструювання (дописати кінцівку, відтворити пропущені епізоди, змінити пору року в описі і т. ін.).

Розвивати творчий потенціал молодших школярів можна на усіх уроках української мови, але особливо цьому сприяють нетрадиційні уроки, такі як урок-подорож, урок-гра, урок-

змагання, урок-казка, урок-інтерв'ю, урок-презентація, урок-дослідження, урок-рольова гра та ін. Для реалізації креативної компетентності учнів однаковою мірою можна використовувати колективні, групові та індивідуальні форми роботи.

Креативність присутня не лише там, де створюється щось нове, але вона має місце й там, де є нове бачення уже відомого, творча інтерпретація уже існуючого. Підтвердженням цього є думка Л. Виготського, який зауважував, що «в буденному житті ... творчість є необхідною умовою існування, і все, що виходить за межі рутини і в ньому міститься щось нове, зобов'язане своїм походженням творчому процесу людини» [1, с. 34].

Отже, креативність – це інтегрована якість особистості, формуванню якої варто приділяти увагу з раннього шкільного віку. Використання творчих завдань на уроках української мови в початковій школі повинно бути підпорядковане дидактичній меті і сприяти розвитку уваги, творчого мислення, спостережливості, кмітливості молодших школярів, підвищувати їхню пізнавальну активність.

ЛІТЕРАТУРА

1. Выготский Л. С. Воображение и творчество в детском возрасте : психологический очерк. М. : Просвещение, 1991. 93 с.
2. Державний стандарт початкової освіти URL:<http://dano.dp.ua/attachments/article/303/Державний%20стандарт%20початкової%20освіти.pdf> (дата звернення: 16. 04. 2020).
3. Енциклопедія освіти / за ред. В. Кременя. К. : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
4. Одинцова Г., Я. Кодлюк Цікаве мовознавство в початковій школі : посібник для вчителя початкових класів. Тернопіль : Підручники і посібники, 2013 . 208 с.

Аудник Юрій

Науковий керівник – доц. Чопик С. В.

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ СТРЕСОСТІЙКОСТІ У СТУДЕНТСЬКОМУ ВІЦІ

Навчально-професійна діяльність як провідна у студентському віці характеризується високим рівнем стресових навантажень. У силу різних факторів окремі елементи або сама навчальна ситуація в цілому стають значущими для студентів, що і може бути загальною передумовою для виникнення стресу. На першому році навчання істотною причиною стресу можуть стати кардинальні зміни в житті студента. Даний етап вузівського періоду відрізняється великими труднощами, оскільки студент входить в новий тип взаємин, набуває нового статусу і йому необхідно адаптуватися до нового середовища, нових порядків і незнайомих людей.

Тому вивчення психологічних особливостей стресів студентів є важливим аспектом сучасних досліджень не тільки в теоретичному, але і практичному плані, зокрема для вирішення завдань профілактики, ранньої діагностики та психокорекції психологічних розладів у студентів, а також для забезпечення їхньої високої працездатності в навчальній та майбутній професійній діяльності.

З огляду на це, **метою** нашого дослідження є аналіз соціально-психологічних особливостей прояву стресостійкості у студентському віці.

Вагомий внесок у дослідження явища стресу зробили Г. Сельє та У. Кенон. Проблеми вивчення особливостей навчального стресу в студентському віці присвячені праці К. Вільямса, Дж. Грінберга, В. Доскіна, Л.А. Китаєва-Смика, Д. Маєрса, А. Маклакова, Р. Немова, В. Плотнікова, Ю. Щербатих та низки інших науковців.

У. Кенон розглядав стрес як реакцію «бий або біжи» і вважав це універсальною реакцією тваринного світу [4]. Значний внесок зробив Г. Сельє, який розумів стрес не просто як емоційну напругу, а розглядав його як адаптаційний процес: «Стрес є неспецифічна відповідь організму на будь-які пред'явленні йому вимоги... Іншими словами, крім специфічного ефекту, всі агенти, які на нас впливають, викликають також і неспецифічну потребу здійснити пристосувальні функції і тим самим відновити нормальний стан. Ці функції незалежні від специфічного впливу» [3].